

ČESKÝ JAZYK 6. ROČNÍK

I. KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA	
Očekávané výstupy na konci 6. ročníku žák:	Učivo
při naslouchání udržuje s mluvčím vhodný kontakt očima, nonverbálně dává známky zaujetí (přítaká, používá vstřícnou mimiku)	naslouchání
naslouchá tak, aby mohl zopakovat vlastními slovy vyslechnuté, shrnuje to a komentuje, dává najevo, jak mu porozuměl	naslouchání a reprodukce slyšeného
využívá základů studijního čtení – vyhledá v textu klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytváří k němu otázky	klíčová slova, hlavní myšlenky textu
k textu vytváří stručné poznámky, výpisky nebo jednoduchý výtah	poznámky k textu, výpisky
na základě předem dané osnovy samostatně připraví referát a s oporou (osnova) jej přednese ostatním spolužákům	referát s oporou (osnova)
převzaté myšlenky a informace formuluje svými slovy	
při psaném projevu používá čitelného písma, člení text v souladu s jeho logickou strukturou na odstavce	osnova, odstavce
při mluveném projevu uměřeně gestikuluje, používá vhodné mimiky	gesta, mimika
při mluveném projevu používá zřetelné výslovnosti, přiměřené hlasitosti a rychlosti, na vhodných místech používá pauzy	praktické používání paralingvistických prostředků
vyjadřuje se s ohledem na účel projevu (pobavit, informovat, poučit, vyzvat, varovat, uvažovat a hodnotit)	účel projevu
vyjadřuje se s ohledem na adresáta projevu (spolužák, předškolák, odborník x laik, ...)	adresát projevu
používá jednoduché myšlenky k zaznamenání myšlenek (myšlenková mapa, volné psaní)	myšlenková mapa, volné psaní
rozlišuje hrubou a čistou verzi	hrubá a čistá verze
přepracovává, doplňuje a vylepšuje hrubou verzi	práce s hrubou verzí
vytváří vlastní texty na základě svých dispozic a osobních zájmů	vlastní produkce textů
shromažďuje vlastní písemné práce v portfoliu	práce s portfoliem
s cílem pobavit (rozesmát, vzbudit napětí) souvisle vypravuje (používá časové následnosti), pro vyjádření napětí využívá kratších vět a přechodu z minulého času do času přítomného	vypravování
přesně popisuje, používá přehledné kompozice, s rozmyslem vybírá vhodná přídavná jména, vyhýbá se opakování bezobsažných sloves	popis
v dopisech používá vhodné prostředky s ohledem na jejich adresáta (rozliší soukromý a oficiální dopis)	dopis
s cílem informovat výstižně a stručně formuluje zprávy a oznámení	zpráva a oznámení
vyplní jednoduché tiskopisy (objednávka, podací lístek, složenka)	tiskopisy
vědomě rozvíjí svou slovní zásobu, používá slovníky pro určení významu slova	práce se slovníky
ve svých písemných pracích vyhledává slova, u nichž si není jistý s pravopisem a ověřuje si jejich správné psaní v Pravidlech českého pravopisu	práce s Pravidly českého pravopisu
vhodným způsobem prezentuje výsledky své nebo skupinové práce, používá k tomu předem připravené písemné texty na tabuli (flipu)	prostředky prezentace
rozpozná jednoduché případy manipulativní komunikace	manipulativní komunikace
v diskusi postupuje podle dohodnutých pravidel, rozvíjí myšlenky druhých, navazuje na ně, vyjádří i obhájí svůj vlastní názor, trpělivě a věcně ho vysvětluje	diskuse a její základní pravidla

II. JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy na konci 6. ročníku žák:	Učivo
Úvod do českého jazyka	
význam slov, kterým nerozumí, si vyhledává a ověřuje ve Slovníku spisovného jazyka českého a slovníku cizích slov	práce se slovníky
samostatně vyhledává v Pravidlech českého pravopisu či ve Slovníku spisovného jazyka českého správný pravopis slov	práce s Pravidly
ve spolupráci se spolužáky se orientuje v úvodní části Pravidel českého pravopisu s pravopisnými pravidly, vyhledává v nich potřebná poučení a aplikuje je na jednodušší případy probíraného učiva	práce s úvodní částí Pravidel českého pravopisu
pod vedením učitele se orientuje v jednoduchých mluvnických příručkách	slovníky, pravidla, SMČ
rozlišuje jazykové projevy realizované spisovným jazykem, nářečím a obecnou češtinou	základní útvary ČJ
Zvuková stránka jazyka, hláskosloví a lexikální pravopis	
spisovně vyslovuje běžně užívaná česká slova	spisovná výslovnost
ve svých mluvených projevech správně používá přízvuk, na vhodných místech využívá pauzy, správně intonuje a používá vhodné tempo řeči	přízvuk, pauza, tempo řeči
píše správně i se zdůvodněním i/y ve vyjmenovaných slovech i slovech k nim příbuzných	pravopis i/y ve vyjmenovaných a k nim příbuzných slovech
Slovní zásoba, tvoření slov a tvaroslovný pravopis	
vědomě rozvíjí svou slovní zásobu vyhledáváním významů slov z četby, kterým nerozumí	slovníky
rozlišuje slova příbuzná a různé tvary téhož slova	slova příbuzná a tvary slov
vytváří řady příbuzných slov, v řadě slov vyhledá slovo s odlišným kořenem	slova příbuzná
pomocí vhodných morfémů vytváří slova příbuzná a rozumí jejich významu	slova příbuzná
ve slovech příbuzných rozlišuje kořen slova, předpony, přípony a koncovky	rozběr stavby slova, kořen, předpona, přípona, koncovka,
k jednodušším slovům odvozeným vyhledá slova základová a zjistí slovotvorný základ	slovotvorný rozběr, základové slovo, slovotvorný základ
správně čte zdvojené souhlásky a píše správně a se zdůvodněním běžná slova se zdvojenými souhláskami	pravopis zdvojených souhlásek
píše správně a se zdůvodněním skupiny s pě, bě/bje, vě /vje	pravopis ě/je
píše správně a se zdůvodněním skupiny mě/mně v příslovcích i v různých tvarech sloves a podstatných jmen i ve slově tamější	pravopis mně/mě
píše správně, případně i se zdůvodněním slova s předponami s-, z- a vz-	předpony s, z, vz
Tvarosloví	
přihazuje jednotlivá slova ke slovním druhům	slovní druhy
tvoří spisovné tvary ohebných slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	slova ohebná a neohebná pád, číslo, rod u jmen osoba, číslo, čas a způsob u sloves
rozlišuje a pojmenuje podstatná jména abstraktní a konkrétní, obecná a vlastní, seznámí se s podstatnými jmény pomnožnými, hromadnými a látkovými	abstraktní, konkrétní, pomnožná, hromadná, látková, obecná a vlastní
používá správné tvary přídavných jmen, včetně tvarů při stupňování, na základě určení jejich druhu správně píše s pomocí jejich vzorů koncovky přídavných jmen	přídavná jména
vyhledá v textu zájmena, používá jejich spisovné tvary a určí jejich druh a správně a se zdůvodněním píše stejně znějící tvary zájmen (my/mi, mně/mě)	zájmena
vyhledá v textu číslovky, používá jejich spisovné tvary a určí jejich druh, prostřednictvím pravopisu rozlišuje číslovky základní a řadové zapsané číslicí	číslovky
používá správné tvary sloves	slovesa
Skladba	
vyhledá a určí základní větné členy	podmět a přísudek
píše správně koncovky přičestí minulého i v jednodušších případech shody přísudku s několikanásobným podmětem	shoda
rozlišuje větu jednoduchou a souvětí	věta, souvětí
ve větě jednoduché i v souvětí používá (a vyhledá) nejobvyklejší spojovací výrazy	spojovací výrazy
přehledně graficky znázorňuje syntaktické vztahy	grafické znázornění vztahů
vytváří otázky, jimiž se přesně doptává na konkrétní okolnosti doplňující obsah věty	skladební dvojice, větný člen řídicí a závislý

III. LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy na konci 6. ročníku žák:	Učivo
čte plynule, výrazně a s porozuměním (nahlas i potichu) přiměřeně náročné umělecké i populárně naučné texty	technika čtení s porozuměním
výrazně čte a recituje vhodné umělecké texty	výrazný přednes
vybírá si přiměřeně náročné knihy, které mu přinášejí zážitky z četby	čtenářské dílny
vybírá si knihy různých žánrů	základní žánry
souvisle reprodukuje text	reprodukce textu
zaznamenává si písemně své dojmy z četby	přehled přečtených knih – kulturní deník
souvisle reprodukuje přečtený text	reprodukce textu
diskutuje o přečteném	diskuse o přečteném
přečtené texty propojuje s vlastní životní, čtenářskou a jinou kulturní (filmovou, divadelní ...) zkušeností	interpretace přečteného
vysvětlí a posoudí jednání hrdinů uměleckého díla	hrdina
vyjádří časovou i kauzální následnost jednotlivých epizod literárního díla	kompozice literárního díla
vyhledá hlavní myšlenku textu a stručně ji shrne (s použitím klíčových slov z textu)	čtenářská strategie - shrnování
rozezná dějovou linii či jinou souvislost jednotlivých informací a stručně ji shrne	
odliší důležité (hlavní) sdělení od dílčích informací	
klade otázky zodpověditelné přímo z textu	čtenářská strategie – kladení otázek
klade otázky vycházející z textu zodpověditelné s využitím dalších zdrojů	
rozpozná, co mu nedává smysl	čtenářská strategie – vyjasňování
odhaduje význam neznámých slov (ze stavby slova, z kontextu)	
vyjasňuje si význam neznámých slov pomocí dalších zdrojů (slovníků, internetu...)	
formuluje, jak se bude text dále vyvíjet (obsah, dějová linie)	čtenářská strategie – předvídaní
předpovědi vývoje textu zdůvodňuje vodítky z textu, svou čtenářskou nebo životní zkušeností	
rozliší díla ústní lidové slovesnosti a literatury	literatura, slovesnost
vysvětlí, čím se vyznačuje próza, poezie a drama	próza, poezie, drama
rozpozná epické a lyrické části literárního díla	epika, lyrika
na základě přečtené pohádkové knížky a vlastní (čtenářské, divácké – film, televize) zkušenosti zobecní znaky pohádek a rozezná klasickou a moderní pohádku	pohádka (klasická a moderní)
posoudí, které části vybraných pověstí vycházejí z historické skutečnosti	pověst
s využitím dějepisných informací vytvoří vlastní mýtus, který bude vysvětlovat nevysvětlitelný jev	báje, mýtus (mytologie)
hledá hlavní myšlenku/sdělení v jednodušších alegorických textech	bajka, alegorie
na základě poznatků z rozboru klasických a moderních bajek vytvoří jednoduchou (prozaickou) bajku s námětem ze života dětí	bajka
při rozboru básní používá elementární literární pojmy (sloka, verš, rým)	sloka, verš, rým
rozpozná pravidelnosti v rýmovém schématu, sám je dokáže využít ve vlastních rýmech	druhy rýmů
rozpozná baladu a její žánrově určení zdůvodní jejími typickými znaky	balada
s porozuměním používá pojmy monolog, dialog, scénické poznámky	monolog, dialog, scénické poznámky
s porozuměním používá pojmy ze světa divadla (režisér, premiéra, repríza, derniéra) a filmu	drama
porovná část původního textu a jeho adaptace ve scénáři	adaptace
na základě osvojených literárních znalostí vytváří své vlastní jednoduché literární texty	vlastní tvorba
orientuje se v dětském oddělení místní pobočky regionální knihovny	knihovna